

Sadržajna analiza mrežnih stranica srednjoškolskih knjižnica

Ćorković, Nikolina

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:352048>

Rights / Prava: [In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-16**

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET U ZAGREBU
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
KATEDRA ZA BIBLIOTEKARSTVO

Nikolina Ćorković

Sadržajna analiza mrežnih stranica srednjoškolskih knjižnica

diplomski rad

Mentorica: prof. dr. sc. Mihaela Banek Zorica

Zagreb, 2019.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Promocija školskih knjižnica.....	2
3. Školske knjižnice i promocija putem mrežnih stranica	4
3.1. Internet i mladi	6
3.2. Izrada mrežnih stranica školskih knjižnica	6
3.3. Oblikovanje mrežnih stranica školske knjižnice.....	7
4. Pregled radova o istraživanjima mrežnih mjesta školskih knjižnica.....	11
4.1. Istraživanja mrežnih mjesta školskih knjižnica u Hrvatskoj	11
4.2. Istraživanja mrežnih mjesta školskih knjižnica u američkoj literaturi..	13
5. Istraživanje i rezultati	16
5.1. Metodologija	16
5.2. Ciljevi istraživanja	16
5.3. Uzorak za istraživanje	17
5.4. Metoda istraživanja	17
5.5. Rezultati analize mrežnih stranica srednjoškolskih stranica	19
6. Zaključak	26
7. Literatura	28
8. Prilozi	31
Prilog 1.	31
Prilog 2.	33
Prilog 3.	34
Prilog 4.	36

1. Uvod

Djeca i mladi žive u virtualnom svijetu, svoje društvene i obrazovne potrebe zadovoljavaju mahom koristeći internet, elektroničke izvore i društvene mreže. Školske knjižnice kao ustanove kojima je cilj pomoći svojim korisnicima da što brže dođu do kvalitetnih i relevantnih informacija imaju savršen poligon za pristup velikom broju korisnika odjednom. Prostor interneta je neophodna nadogradnja stvarnom prostoru knjižnice. Knjižnice trebaju i moraju svoje usluge preseliti u virtualni svijet, ići za svojim korisnicima ondje gdje oni borave, a istovremeno širiti lepezu svojih usluga i u stvarnom svijetu.

Iako su školski knjižničari u Hrvatskoj toga svjesni, prema dosadašnjim istraživanjima, ne ulažu velike napore u mrežnu promociju svojih usluga. Što je uzrok ovog problema? Vjerojatno je tome uzrok činjenica da u većini školskih knjižnica radi samo jedna osoba koja je zadužena za sve knjižničarske poslove, a nerijetko i brojne druge na razini škole. Takva situacija ne ostavlja puno vremena za održavanje mrežnih stranica knjižnice pa se one često svode na osnovne informacije o radnom vremenu knjižnice, knjižničnom fondu, mrežnom katalogu i sl. S druge strane, moguće je da školski knjižničari nisu vični korištenju virtualnih alata i ne snalaze se dobro s održavanjem mrežnih stranica, što je pomalo apsurdno jer bi knjižničar trebao biti onaj koji u školi najviše o tome zna i poučava sve druge o korištenju mrežnih alata. Treći mogući razlog može biti u nepoznavanju marketinškog djelovanja i načina promocije usluga te nedostatku smjernica za kvalitetnu promociju na internetu.

Kako trebaju izgledati mrežne stranice školske knjižnice da bi privukle mlade? Koje usluge i sadržaje im trebaju nuditi? Kako kreirati mrežne stranice po mjeri mladih? Kakvo je trenutno stanje mrežnih stranica hrvatskih srednjoškolskih knjižnica? Odgovore na ova pitanja pokušat će se dobiti istraživanjem literature i na temelju sadržajne analize mrežnih stranica knjižnica izrađene prema deskriptivnoj taksonomiji Joyce K. Valenze.

2. Promocija školskih knjižnica

Temeljna je funkcija školske knjižnice, prema IFLA-inim „Smjernicama za školske knjižnice“, omogućiti fizički i intelektualni pristup informacijama i idejama.¹ Kako učenici često zbog pretrpanog rasporeda nastave, aktivnosti i učenja nisu u mogućnosti redovito posjećivati knjižnicu, važno je da im školska knjižnica izađe u susret i svoju zadaću pružanja informacija prenese i u uvijek dostupno mrežno okruženje. Ključno je da školske knjižnice prve posegnu i koraknu prema učenicima, ne čekajući da ih sami otkriju jer mladi ljudi danas imaju i previše opcija za odvlačenje pažnje. Naravno, osim učenika kao najveće populacije korisnika školske knjižnice, valja uzeti u obzir i ostale korisnike – nastavnike, stručne suradnike, ravnatelje, roditelje.

Tu se javlja potreba da se školske knjižnice promoviraju i daju korisnicima do znanja koje usluge im nude. Tako se u spomenutim Smjernicama predlaže da školske knjižnice aktivno promoviraju svoje usluge i programe prilagođavajući tu komunikaciju školi i ciljanim korisnicima, odnosno učenicima, nastavnicima, školskoj administraciji i roditeljima.²

Knjižnični je marketing postao nezaobilazna stavka u planiranju rada knjižnice, prije svega zato što korisnici često nisu svjesni svega što mogu od knjižnice dobiti, a posebno zbog toga što knjižnice gube trku s popularnim internetskim pretraživačima kad je riječ o potrazi za informacijama.

Prema marketinškom stručnjaku Philipu Kotleru marketing je proces koji obuhvaća identificiranje i pronalaženje društvenih potreba³. Upravo se u tome vidi i poveznica između zadaća knjižnice i marketinškog djelovanja jer u centru pažnje imaju korisnika i njegove potrebe na koje treba odgovoriti. Potrebe korisnika se mijenjaju, pa tako i knjižnice trebaju pratiti te promjene i nuditi im usluge koje će te potrebe zadovoljiti. Kako to izvesti pokazuje i ova definicija marketinga: „Marketing je neprestani razgovor s tvojom ciljanom publikom koji kombinira promociju, publicitet, odnose s javnošću i oglašavanje na organiziran strateški način“⁴.

¹ IFLA School Library Guidelines. 2015. // International Federation of Library Associations. str. 25. Dostupno na: <https://www.ifla.org/publications/node/9512%20> (15. 5. 2019.)

² Isto, str. 29.

³ Kotler, P., Keller, K. L., Martinović, M. Upravljanje marketingom. Zagreb: Mate, 2014., str. 5.

⁴ Potter, N. The library marketing toolkit. London : Facet Publishing, 2012. str. XIV.

Svaki autor koji govori o marketingu reći će da taj proces zahtijeva planiranje, a polazište za razvoj marketinškog plana su četiri temeljna elementa poznata kao „marketinški miks“: proizvod, cijena, mjesto, promidžba kojima se dodaju još tri dodatna za uslužne industrije poput knjižnica: sudionici, proces i fizički dokaz.⁵ Svaki je od tih elemenata potreban da bi se proces nazvao marketingom, a promocija je najvidljiviji korak primjene marketinškog plana u djelo.

Pavičić, Alfrević i Aleksić objašnjavaju promociju kao cjelovit program usmjerenih aktivnosti za učinkovito komuniciranje sa sadašnjim i potencijalnim ciljnim grupama kako bi ih se informiranjem i nagovaranjem pridobilo na korištenje proizvoda.⁶ Sabolović Krajina ističe kako je cilj promocije privući pažnju na knjižnicu.⁷ Time se dolazi do glavnih zadaća promocije, a to su: informirati, podsjetiti i nagovoriti/uvjeriti.⁸ Promocija, dakle, nije samo oglašavanje, već privlačenje pažnje i komunikacija s korisnicima jer mnogi ni ne znaju što knjižnica nudi i što se sve u njoj može raditi. Postoje različiti načini promocije, a neki od njih su tradicionalni, u koje se ubrajaju, primjerice, događaji, letci, brošure i poster, ili digitalni, u koje se ubrajaju mrežna mjesta, društvene mreže, blogovi, e-pošta i sl.

U vremenu u kojem je internet najzastupljeniji medij marketinškog djelovanja koje se naveliko primjenjuje i kod neprofitnih organizacija, knjižnicama je neophodno komunicirati i promicati svoje usluge na mreži. U ovom je radu naglasak na mrežnim mjestima kao promotivnom prostoru i prostoru komunikacije koji dočekuje korisnika kada je u potrazi za informacijama o školskoj knjižnici te informacijama i uslugama koje mu ona nudi.

⁵ Isto, str. 7.

⁶ Pavičić, J., Alfrević, N., Aleksić, L.J., Marketing i menadžment u kulturi i umjetnosti. Zagreb, Masmedia, 2006., str. 191.

⁷ Sabolović Krajina, D. Promocija knjižnice – koristimo li dovoljno pružene šanse. // Hrvatsko knjižničarsko društvo, Rijeka, 5. okrugli stol: knjižnice i suvremeni menadžment, 22. 3. 2013., str. 1.

⁸ Pavičić, J., Alfrević, N., Aleksić, L.J., Nav.dj., str. 192.

3. Školske knjižnice i promocija putem mrežnih stranica

Što je tiskarski stroj učinio u 16. stoljeću za ubrzavanje širenje informacija, to je učinio internet krajem 20. stoljeća i doveo nas do današnje situacije gdje svi možemo tražiti, stvarati, oblikovati i dijeliti informacije samo jednim klikom. Svijet se promatra putem interneta i postalo je neophodno svakom obliku poslovanja zauzeti prostor na mreži, dati potencijalnim klijentima ili korisnicima lako dostupne informacije o vlastitim uslugama. Jedan od najlakših načina kojima se to može postići je stvaranje mrežnog mjesta. Mrežno mjesto (eng. *web site*) je, prema definiciji Hrvatske enciklopedije, skup hijerarhijski organiziranih mrežnih stranica međusobno povezanih poveznicama, dok je mrežna stranica osnovna sastavnica weba, a njezin grafički oblikovani sadržaj moguće je pregledavati uz pomoć mrežnog preglednika.⁹

Od prve mrežne stranice u povijesti koju je stvorio CERN (Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire) 1992. godine¹⁰ interes za mrežom se neprestano širio pa je, kako ističe Michael Gorman, mreža u samo petnaestak godina postojanja postala središte komunikacije i trgovine¹¹. Već 1997. godine broj mrežnih stranica prešao je jedan milijun, 2000. godine broj mrežnih stranica dosegnuo je brojku od jedne milijarde, a u svibnju 2019. godine na svijetu postoji preko 1,6 milijardi mrežnih stranica.¹²

Nisu ni knjižnice dugo čekale da se pojave na internetu jer su shvatile vrijednost i važnost mrežne prisutnosti te su ubrzo počele stvarati svoje mrežne stranice. Tako je 1997. godine Narodna knjižnica New York objavila svoju prvu mrežnu stranicu, a u Hrvatskoj se prva knjižnična mrežna stranica pojavila već sljedeće godine u vlasništvu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.¹³ Za knjižnice, čiji se rad vezuje uz obrazovne ustanove, može se pretpostaviti da su u sklopu prvih mrežnih stranica

⁹ WWW. // Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, cop. 2019. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=66413> (15.5.2019.)

¹⁰ Nix, E. The World's First Web Site. 2016. // History. Dostupno na: <https://www.history.com/news/the-worlds-first-web-site> (18.5.2019.)

¹¹ Gorman, M. Postojana knjižnica : tehnologija, tradicija i potraga za ravnotežom. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2006., str. 55.

¹² Total number of websites. // Internet live Stats. 2019. Dostupno na: <https://www.internetlivestats.com/total-number-of-websites/> (18.5.2019.)

¹³ Stropnik, A. Knjižnica za nove generacije : virtualni sadržaji i usluge za mlade. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2013. str. 51-52.

obrazovnih ustanova našle svoje mjesto. Prve hrvatske obrazovne ustanove koje su postavile mrežne stranice bili su zagrebački fakulteti, i to Fakultet elektrotehnike i računarstva te Filozofski fakultet.¹⁴ No, pregledom mrežne stranice Internet Archive¹⁵ može se ustanoviti da se na stranicama Filozofskog fakulteta prvi put pojavila podstranica namijenjena knjižnicama tog fakulteta 2004. godine. Kad je riječ o školskim knjižnicama, prve mrežne stranice pojavile su se već 1994. u razvijenim zemljama, navodi Zvezdana Dukić.¹⁶ Hrvatske su opet vezane uz postavljanje školskih mrežnih stranica, a to je masovno školama omogućio CARNET (Hrvatska akademska istraživačka mreža).

U početku su te stranice davale osnovne informacije i bile statične, a kako se razvijao internet, tako su se razvijale i mogućnosti mrežnih stranica gdje prekretnicu predstavlja pojava mogućnosti da korisnici komentiraju sadržaj i mijenjaju ga, jednom riječju Web 2.0. naglasak se više ne stavlja na statično pregledavanje informacija, već na aktivno sudjelovanje u kreiranju sadržaja, na interaktivnost. Prate li knjižnice ovaj razvoj i prilagođavaju li svoje mrežne stranice zahtjevima i potrebama korisnika? Koja je danas svrha i uloga mrežnih mjesta knjižnica? Ovim se pitanjima pozabavila i Alka Stropnik te zaključila kako je svrha mrežnih stranica knjižnice predstaviti programe i usluge korisnicima na internetu uz istovremeni zahtjev za njihovim dobrim osmišljavanjem.¹⁷

Može se reći da je glavna svrha mrežnih stranica promocija usluga i programa knjižnice korisnicima i potencijalnim korisnicima. Međutim, tu je potrebno otići i korak dalje te shvatiti mrežne stranice kao produženi prostor knjižnice, odnosno digitalnu knjižnicu. Tako ona svoju zadaću prikupljanja informacija, njihove obrade i davanja na korištenje direktno stavlja pred umreženog korisnika kojemu je na taj način dostupna 24 sata dnevno. Iz ove temeljne zadaće knjižnice može se odrediti koja je uloga mrežnih stranica, a to je da i one pripomognu korisnicima u potrazi za informacijama te im omoguće pristup knjižničnim uslugama i zbirkama.

¹⁴ Stropnik, A. Knjižnica za nove generacije : virtualni sadržaji i usluge za mlade. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2013. str. 51.

¹⁵ <http://web.archive.org/web/20040926134014/http://www.ffzg.hr:80/> (20. 5. 2019.)

¹⁶ Dukić, Z. Školske knjižnice u virtualnom prostoru : od mrežne stranice do virtualne stranice učenja. // 24. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske : zbornik radova, Zagreb : AZOO, 2012. str. 25. Dostupno na: <http://library.foi.hr/knjige/knjiga1.aspx?C=1948&broj=1&stranica=00025> (18. 5. 2019.)

¹⁷ Stropnik, A. Nav. djelo, str. 52.

3.1. Internet i mladi

Da je internet prva točka potrage za informacijama činjenica je koja se posebno odnosi na djecu i tinejdžere koji predstavljaju glavne korisnike školskih knjižnica. Općeprihvaćeno je mišljenje kako se mladi odlično snalaze na mreži i s modernim tehnologijama pa se zbog toga stvara dojam da im ne treba nikakvo upućivanje ili pomaganje po tom pitanju. No, istraživanje Alite Joyce i Jakoba Nielsena¹⁸ pokazalo je da, iako tinejdžeri postaju sve vještiji u pretraživanju mrežnih stranica te pronalaze potrebne informacije, „čine pogreške i često brzo odustaju“¹⁹. Autori su pratili navike stotinu tinejdžera (13-17 godina) u tri navrata tijekom razdoblja od petnaest godina te zaključili da su tinejdžeri manje uspješni od odraslih u pretraživanju interneta zbog „sljedeća tri razloga: nedovoljno razvijene čitalačke vještine, manje sofisticirane strategije istraživanja i dramatično nižeg praga strpljenja“²⁰. Slično je primijetio i Chow koji objašnjava da tinejdžeri radije pretražuju informacije na internetu nego što provode pretragu sa specifičnim ključnim riječima te da brzinski i vizualno pregledavaju mrežne stranice kako bi odredili jesu li stranice relevantne za njih.²¹

Kad je riječ o sadržaju, istraživanje Joyce i Nielsena pokazuje da će tinejdžeri najviše pretraživati internet ili koristiti razne aplikacije zbog: školskih zadataka, hobija, zabave, vijesti, učenja o novim temama, razgovaranja s prijateljima i kupovine.²² Prema tome, valja imati na umu ta saznanja pri oblikovanju mrežnih mjesta školskih knjižnica.

3.2. Izrada mrežnih stranica školskih knjižnica

Stričević, Stropnik i Sutton govore o dvama tipovima informacija koje trebaju biti dostupne na mrežnim stranicama knjižnica za mlade: informacijama o fizičkoj knjižnici

¹⁸ Joyce, A.; Nielsen, J. Teenager's UX: Designing for Teens. 2019. // Nielsen Norman Group. Dostupno na: <https://www.nngroup.com/articles/usability-of-websites-for-teenagers/> (5. 5. 2019.)

¹⁹ Isto

²⁰ Isto

²¹ Chow, A. S. ... et al. How Usable Are School Library Websites? A Random Sample from All Fifty States. // Journal of Research on Libraries & Young Adults 7 (2016). Str. 3. Dostupno na: <http://www.yalsa.ala.org/jrly/2016/06/how-usable-are-school-library-websites-a-random-sample-from-all-fifty-states/> (11. 8. 2019.)

²² Joyce, A.; Nielsen, J. Nav. dj.

i virtualnim informacijama.²³ Mrežne stranice knjižnica imaju više različitih uloga među kojima je prva predstavljanje knjižnice na internetu. One pokazuju koje usluge knjižnice nude svojim korisnicima, u koje se programe i aktivnosti mogu uključiti. Uz tu ulogu, mrežne stranice trebaju omogućiti korisnicima i olakšano pristupanje potrebnim informacijama, ali i ponuditi edukacije. Tu najprije trebaju biti upute o korištenju stranice, knjižničkog kataloga i zbirke, a zatim i savjeti korisnicima koji im mogu pomoći u razvoju informacijske i medijske pismenosti.

Prije ulaska u planiranje i izradu mrežnih stranica, Stropnik preporučuje da je dobro odlučiti se za jedan od tri tipa mrežnih stranica s obzirom na sudjelovanje mladih u njihovom stvaranju:

- stranice koje stvaraju knjižničari prema pretpostavki što mladima odgovara,
- stranice koje stvaraju knjižničari uz savjete mladih i njihovo djelomično sudjelovanje,
- stranice koje stvaraju sami mladi.²⁴

Iz ovih se prijedloga može uočiti da je uloga korisnika velika i važna u svakom koraku. Oni koji se koriste mrežnim stranicama, najbolje će znati predložiti što poboljšati i što im još nedostaje. Zvezdana Dukić primjećuje da je pritom važno viđenje cjelokupne školske zajednice pri čemu izgradnja mrežne stranice treba postati virtualna zajednica učenja u kojoj će sudjelovati svi i koja će svima biti od koristi.²⁵

3.3. Oblikovanje mrežnih stranica školske knjižnice

Kod prezentiranja sadržaja na mrežnom mjestu, odnosno dizajna mrežnog mjesta, treba uzeti u kako su prosječni tinejdžeri nestrpljivi i često imaju poteškoća s pažnjom/koncentracijom, zbog čega brzo odustaju od pregledavanja mrežnih stranica. Prema Joyce i Nielsen²⁶, u već spomenutom istraživanju, valja se voditi sljedećim preporukama:

- mrežno mjesto treba biti pregledno i lako za proučiti,

²³ Stričević, I.; Stropnik, A.; Suton, Lj. Nav. dj. Str. 193.

²⁴ Stropnik, A. Nav. dj. Str. 125.

²⁵ Dukić, Z. Nav. dj. Str. 31.

²⁶ Joyce, A.; Nielsen, J. Nav. dj.

- tekst treba biti podijeljen u manje cjeline s mnogo bijelih praznina zbog lakšeg praćenja sadržaja,
- izbor vokabulara neka je prilagođen dobi: što jednostavnije, to bolje,
- koristiti kratke rečenice i natuknice,
- uvesti interaktivne značajke kao što su online kvizovi i igre, opcije za komentare, ocjenjivanje, dijeljenje sadržaja i sl.

Da tinejdžeri vole ostaviti trag i izraziti se u mrežnom okruženju potvrđuju i Joyce i Nielsen, i Chow²⁷ pa su interaktivne značajke i mogućnosti za komentiranje neizostavan element. Također, naglašavaju da mrežno mjesto bude bez prejakih boja, s brzim učitavanjem i prilagođeno mobilnom pregledavanju.

Sa sadržajne strane potrebno je uzeti u obzir specifičnosti usluga školske knjižnice kao i specifične potrebe njezinih korisnika. Kombinacijom prijedloga autorica Faletar, Golub i Sudarević²⁸ i taksonomije Joyce Valenze²⁹ sadržajni elementi mrežnih mjesta školske knjižnice mogu se organizirati prema ovim kategorijama:

1. Opće informacije

- naziv knjižnice, radno vrijeme, telefon, e-pošta,
- osoblje, kontakt,
- smještaj i prostor knjižnice,
- misija,
- fond knjižnice i zbirke,
- pravilnik knjižnice i posudba,
- informacije o knjižničnim resursima (kopirke, računala, fotoaparati i sl.),
- oprema za posudbu,
- kurikulum/plan i program rada knjižnice,
- izvješća o radu,

²⁷ Chow, A. S. ... et al. Nav. dj. Str. 4.

²⁸ Faletar, S; Golub, K; Sudarević, A. Smjernice za izradu mrežnih stranica školskih knjižnica: usporedba hrvatskih i stranih primjera. // Zbornik radova 14. proljetne škole školskih knjižničara, Crikvenica 2002. Rijeka: Ministarstvo prosvjete i sporta RH: Zavod za unapređenje školstva: Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2003. Str. 77. Dostupno na: <http://library.foi.hr/knjige/knjiga1.aspx?C=1938&grupa=P%8A%8AKRH&vrsta=ZBI&H=proljetna-skola> (8. 9. 2019.)

²⁹ Valenza, J. K. Discovering a descriptive taxonomy of attributes of exemplary school library websites : Thesis/dissertation // UNT Digital Library. [Denton, Tex.] : University of North Texas, 2007. str. 6. Dostupno na: <https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc3911/m1/10/> (26. 6. 2019.)

- prijedlozi za nabavku građe/resursa,
- ankete o zadovoljstvu korisnika, čitanju,

2. Pristup informacijama i informacijska služba

- mrežni katalozi: knjižnični, drugih knjižnica, skupni,
- e-referentni izvori,
- baze podataka,
- usluga pitaj knjižničara,
- vodiči za korištenje knjižnice i mrežnih usluga,
- tematske zbirke poveznica,
- poveznice na medijske sadržaje,
- poveznice na portale s vijestima, informacije grada, županije,
- poveznice na medije s dopuštenjima autorskih prava za korištenje (pr. Freepik),
- poveznice na mrežne tražilice,
- poveznice na izvore za stvaranje mrežnih stranica (blog, WIX, WordPress),
- poveznice na izvore i aplikacije s otvorenim pristupom (pr. OpenOffice),
- informacije o državnoj maturi i planovima za studiranje,
- informacije o planovima za zapošljavanje (traženje posla, pisanje životopisa, molbi...),
- pristup informacijama koje zadovoljavaju razvojne potrebe tinejdžera (prehrana, zlostavljanje, sigurnost, ljepota),

3. Učenje i poučavanje

- informacijska pismenost (traženje, vrednovanje, analiza informacija),
- medijska pismenost,
- etičko korištenje tuđeg stvaralaštva,
- informacije o sigurnosti na internetu,
- savjeti za učenje, pisanje radova,
- poveznice/vodiči za pisanje radova, domaćih zadaća, učenje, istraživačke projekte,
- upute za korištenje tehnologije,

4. Knjige i čitanje

- popisi lektire,

- preporuke za čitanje,
- učeničke preporuke za čitanje, recenzije i sl.,
- savjeti za izbor knjige za čitanje,
- poveznice na besplatne e-knjige,
- online rasprave o knjigama (pr. Goodreads, Knjiški moljac),
- školski klub čitatelja,
- poveznice na baze podataka i mrežne stranice vezane uz knjige (pr. Novelist, Najbolje knjige),
- natjecanja u čitanju,
- stranice posvećene školskim posjetima pisaca,
- poveznice na mrežne stranice pisaca,

5. Kreativno izražavanje

- učeničko stvaralaštvo – likovni, literarni, fotografski radovi,
- izvannastavne aktivnosti,

6. Za nastavnike

- stručno usavršavanje – časopisi, istraživanja, aktivnosti, profesionalni izvori za nastavnike, knjižničare,
- izvori i alati za nastavu,
- poveznice na kurikulume, ishode učenja, zakone,
- mogućnosti i upute za profesionalno društveno umrežavanje,

7. Novosti

- knjižnični kalendar,
- vijesti iz knjižnice,
- popis nove građe u knjižnici.

Ove su smjernice vrlo opsežan prijedlog za izgradnju mrežnih stranica pa je preporučljivo da se izgrađuju postupno – od najosnovnijih elemenata prema složenijima.

4. Pregled radova o istraživanjima mrežnih mjesta školskih knjižnica

4.1. Istraživanja mrežnih mjesta školskih knjižnica u Hrvatskoj

Proučavanje mrežnih stranica školskih knjižnica nije česta tema razmatranja u radovima hrvatskih autora. Dosad tu temu obrađuju tek četiri rada od kojih su tri diplomski radovi. Dva su relevantna za potrebe ovog rada jer se bave mrežnim mjestima knjižnica za mlade pa će o njima biti više riječi.

Mrežne stranice školskih knjižnica prve su istražile autorice Faletar, Golub i Serdarević 2003. godine u radu „Smjernice za izradu mrežnih stranica školskih knjižnica“. Cilj im je bio napraviti analizu i usporedbu mrežnih stranica hrvatskih i stranih školskih knjižnica na temelju postavljenih smjernica koje su izradile vodeći se taksonomijom sadržaja za mrežne stranice knjižnica Jadranke Stojanovski iz 2001. Ta se taksonomija dijeli na deset skupina: opće informacije, podatci o odgovornosti, datum zadnje promjene sadržaja, online katalozi, elektronički izvori, usluge knjižnice, informacijska služba, izobrazba, upute, pomoć, pretraživanje i novosti.³⁰ Na uzorku od petnaest mrežnih stranica hrvatskih i stranih školskih knjižnica potvrdile su početne pretpostavke da mrežne stranice hrvatskih knjižnica sadrže jako malo zastupljenih elemenata taksonomije, a da su strane mrežne stranice školskih knjižnica dale puno bolje rezultate.³¹

Tanja Serdarević se u svom diplomskom radu „Informacijske usluge na mrežnim stranicama srednjoškolskih knjižnica“ iz 2015. nastavlja na jedino istraživanje mrežnih stranica školskih knjižnica spomenutih triju autorica (2003.), ali s ciljem da istraži samo informacijske usluge metodom analize sadržaja i metodom usporedbe sa stranim školskim knjižnicama.³² Njezina je teza potvrđena: hrvatske srednjoškolske knjižnice na svojim mrežnim stranicama imaju slabije zastupljene informacijske usluge (otvoren

³⁰ Faletar, S; Golub, K; Sudarević, A. Nav. dj. str. 77. Dostupno na: <http://library.foi.hr/knjige/knjiga1.aspx?C=1938&grupa=P%8A%8AKRH&vrsta=ZBI&H=prolje%8Cna-skola> (22. 6. 2019.)

³¹ Isto, str. 82-83.

³² Serdarević, T. Informacijske usluge na mrežnim stranicama srednjoškolskih knjižnica: diplomski rad. Zadar: Sveučilište u Zadru, 2015. Str. 1-2. Dostupno na: https://bib.irb.hr/datoteka/755085.Informacijske_usluge_na_mreznim_stranicama_srednjoskolskih_knjiznica.pdf (23. 6. 2019.)

pristup, referentne zbirke, pretraživanje kataloga...) kao i interaktivne usluge (blog, tagiranje, dijeljenje, kalendar, forumi...), dok su tradicionalne usluge dominantne.³³

Kad je riječ o ostalim vrstama knjižnica, također se ne nalazi veliko mnoštvo radova spomenute tematike, ali valja istaknuti tri rada čija se saznanja također mogu primijeniti i na školske knjižnice.

O kreiranju i izradi mrežnih stranica narodnih knjižnica za mlade govorile su tri autorice Stričević, Stropnik i Suton u članku „Google knjižničari za Google tinejdžere – Predstavljanje stranica za mlade na mrežnim stranicama Knjižnica grada Zagreba“ 2008. godine. Opisale su proces stvaranja mrežnih stranica za mlade Knjižnica grada Zagreba istaknuvši da osnovno polazište u izradi trebaju biti sami korisnici, njihove potrebe, način na koji traže i služe se informacijama, njihove psihosocijalne specifičnosti. Za izradu nacrt mrežne stranice okupljen je tim koji su činili knjižničari i sami mladi, a rezultat toga je bila mrežna stranica za mlade na kojoj su bile informacije o fizičkim uslugama knjižnice te virtualne usluge i sadržaji kao što su popisi knjiga, korisne poveznice, prostor za komunikaciju.³⁴ Danas su te stranice izmijenjene, imaju novi dizajn te neke drugačije sadržaje u odnosu na one koji su u radu spomenuti što je znak da Knjižnica grada Zagreba kontinuirano rade na mrežnoj prisutnosti.

Temom mrežnih stranica narodnih knjižnica za mlade u nas se najopsežnije bavila Alka Stropnik 2009. godine u knjizi „Knjižnica za nove generacije: virtualni sadržaji za mlade“. Autorica piše o ulozi i izradi mrežnih stranica knjižnice za mlade pri čemu se orijentira na narodne knjižnice. Također je provela istraživanje i analizu mrežnih stranica hrvatskih narodnih knjižnica gdje je u fokusu bio sadržaj mrežnih stranica. Analizu sadržaja provela je u četiri cjeline: informacije – tradicionalne usluge, informacije – virtualne usluge, komunikacija i kreativno izražavanje.³⁵ Time je pokrila proučavanje brojnih aspekata mrežnih stranica od osnovnih informacija kao što su radno vrijeme, pravila posudbe, opis zbirke ili mrežni katalog preko savjeta za snalaženje na internetu, poveznica na korisne stranice, komunikacije s korisnicima putem elektroničke

³³ Serdarević, T. Nav. dj., str. 78.

³⁴ Stričević, I.; Stropnik, A.; Suton, Lj. Google knjižničari za Google tinejdžere – Predstavljanje stranica za mlade na mrežnim stranicama Knjižnica grada Zagreba // Slobodni pristup informacijama: 7. i 8. okrugli stol: Knjižnice i intelektualno vlasništvo ; Mladi i pravo na osobni razvoj / Horvat, Aleksandra ; Bučević Sanvincenti, Loris (ur.). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009. str. 193-205.

³⁵ Stropnik, A. Nav. dj. Str. 110.

pošte, bloga, foruma pa do mogućnosti za kreativno izražavanje. Pritom se pokazalo da samo tri knjižnice na svom mrežnom mjestu imaju zasebne stranice za mlade te da su sadržaji mahom vezani uz osnovne informacije o knjižnici i uslugama te programima, s vrlo malo virtualnih usluga.³⁶ Na kraju daje i smjernice za izradu kvalitetnih mrežnih stranica.

U području radova o visokoškolskim knjižnicama, ističe se doktorska disertacija „Analiza sadržaja Web stranica visokoškolskih knjižnica s pokazateljima razvoja digitalne knjižnice“ iz 2011. godine autorice Jadranke Stojanovski. Na uzorku od 366 visokoškolskih knjižnica provela je istraživanje na preko 65 tisuća mrežnih stranica metodom analize sadržaja.³⁷ Pritom je istaknula da do tada nije poduzeto ni jedno istraživanje tako velikog opsega.³⁸ S ciljem identifikacije elemenata sadržaja prisutnih na mrežnim stranicama knjižnica te utvrđivanja razlika između pojedinih zemalja ili knjižnica, izradila je taksonomiju sadržaja koju je podijelila na tri glavne kategorije: opće informacije o knjižnici, knjižnične zbirke i knjižnične usluge.³⁹ Rezultati analize sadržaja pokazali su da visokoškolske knjižnice nude mnoštvo raznolikih sadržaja na svojim mrežnim stranicama i da se trude pokriti sve elemente knjižničnog poslovanja.⁴⁰ U konačnici je izradila popis od 35 visokoškolskih knjižnica s najbogatijim sadržajem.⁴¹

4.2. Istraživanja mrežnih mjesta školskih knjižnica u američkoj literaturi

U američkoj literaturi gdje su se istraživale mrežne stranice školskih knjižnica također nema velikog broja istraživanja pa se mogu istaknuti tri autora – Anne Laurel Clyde, Odin Jurkowski i Joyce Kasman Valenza.

Clyde je već 1996. godine provela istraživanje sadržaja mrežnih mjesta pedeset školskih knjižnica iz devet zemalja kako bi dobila sliku tadašnjeg stanja. To je ponovila još dva puta, 1999. i 2002. godine, sa smanjenim uzorkom pa rezultate sva tri

³⁶ Stropnik, A. Nav. dj. str. 123.

³⁷ Stojanovski, J. Analiza sadržaja Web stranica visokoškolskih knjižnica s pokazateljima razvoja digitalne knjižnice. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 2011. Str. XV. Dostupno na: http://fulir.irb.hr/414/1/PHD_Stojanovski2011.pdf (24. 6. 2019.)

³⁸ Isto, str. 265.

³⁹ Isto, str. XV.

⁴⁰ Isto, str. 260.

⁴¹ Isto, str. 266.

istraživanja prikazala 2004. godine u radu „School library Web sites: 1996.-2002.“ koristeći metodu longitudinalne analize.⁴² Pošavši od nekoliko pitanja – kakvo je trenutno stanje razvoja mrežnih mjesta školskih knjižnica, jesu li se razvile u periodu od šest godina, postoje li očite razlike u ciljevima i svrsi mrežnih mjesta – dobila je pregled razvoja mrežnih mjesta školskih knjižnica u razdoblju od šest godina. Pokazalo se da je bilo značajnog razvoja mrežnih mjesta, ali i da je taj razvoj poprilično neujednačen. Najviše je s vremenom rastao broj poveznica na korisne stranice i mogućnost pristupa vlastitim knjižničnim katalozima što je ukazalo na tendenciju knjižničnih mrežnih mjesta da služe kao pristupnik (eng. *gateway*) elektroničkim informacijama.⁴³

Na pitanje koji su osnovni elementi dobrog mrežnog mjesta školske knjižnice odgovor je pokušao dati i Odin Jurkowski u članku „School Library Website Components“. Vodio se tezom kako je „jedan od najboljih načina da se odredi što koristiti [na vlastitom mrežnom mjestu] jest pogledati druga mrežna mjesta“⁴⁴ pa je analizirao 34 mrežna mjesta školskih knjižnica američke savezne države Missouri metodom analize sadržaja i određivanjem frekvencije pojavljivanja pojedinih elemenata u postotcima.⁴⁵ Svoja zapažanja podijelio je u tri kategorije: osnovne informacije koje bi trebale biti na svakom mrežnom mjestu, karakteristike specifične za mrežna mjesta školskih knjižnica i područje poveznica grupiranih prema sadržaju. Rezultati su pokazali da se već kod osnovnih informacija o knjižnici (e-mail, zaposlenici, zadnje ažuriranje, telefon) vide nejednakosti u zastupljenosti pojedinih elemenata. To se pokazalo i u kategoriji specifičnih karakteristika koje uključuju elemente kao što su vanjske poveznice, baze podataka, misija, knjižnični mrežni katalog (OPAC), vijesti iz knjižnice, popis časopisa, prinove u knjižnici, i dr.⁴⁶ Kod poveznica grupiranih prema sadržaju, analiza je pokazala da dominiraju mrežni pretraživači, poveznice na referentne mrežne stranice i portali s vijestima. Jurkowski na kraju predlaže da svaka knjižnica teži

⁴² Clyde, L. A. School library Web sites: 1996. - 2002. // The Electronic Library. 22, 2 (2004). Str. 159. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/220677145_School_library_Web_sites_1996-2002 (25. 6. 2019.)

⁴³ Clyde, A. L. Nav. dj. Str. 159, 164-166

⁴⁴ Jurkowski, O. School Library Website Components. // TechTrends: Linking Research and Practice to Improve Learning, 48, 6 (2004), str. 57. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/248115187_School_library_website_components (26. 6. 2019.)

⁴⁵ Isto, str. 57.

⁴⁶ Isto, str. 57-58.

uključenju što više pobrojanih osnovnih komponenti te nadograđuje s vremenom i sve ostale.⁴⁷

Sa svrhom da ponudi deskriptivni model egzemplarne prakse u razvoju mrežnih mjesta školskih knjižnica Joyce Kasman Valenza je provela istraživanje 10 mrežnih mjesta školskih knjižnica, a proces predstavila u doktorskoj disertaciji „Discovering a descriptive taxonomy of attributes of exemplary school library Websites“ 2007. godine. U istraživanju je pokušala dobiti odgovor na pitanja kao što su: koji egzemplarni modeli mrežnih mjesta školskih knjižnica postoje u praksi, koje su njihove najčešće značajke, može li se razviti deskriptivna taksonomija tih značajki i kako se razvijaju mrežna mjesta školskih knjižnica.⁴⁸ Izbor deset egzemplarnih mrežnih mjesta za istraživanje i izrada dviju taksonomija za analizu sadržaja dobiveni su tzv. delfi metodom, odnosno uz anonimna mišljenja i procjene stručnjaka.⁴⁹ Prva taksonomija, koja istražuje sadržajnu stranu, podijeljena je na četiri glavne kategorije značajki: pristup i korištenje informacija, učenje i poučavanje, administracija te knjige i čitanje.⁵⁰ Druga taksonomija opisuje kako mrežne stranice funkcioniraju. Ta je podijeljena na pet skupina karakteristika: povezanost sa školom, kurikulumom i učenjem, navigacija i organizacija, vrijeme učitavanja i pristupačnost, estetika, interaktivni elementi, ažuriranje.⁵¹ Na temelju dobivenih rezultata Valenza zaključuje da postoji raznolikost među egzemplarnim mrežnim mjestima školskih knjižnica koja se proteže od osnovnih usluga do onih opsežnijih. Primjećuje i različite pristupe gdje se neke mrežne stranice orijentiraju više prema znanju i učenju, neke prema interakciji s učenicima, a neke prema promociji knjiga i čitanja. Uz očekivanu veliku prisutnost usluga pristupa i korištenja informacija, autorici je bilo začuđujuće otkriti da se slabo javljao sadržaj posvećen poučavanju informacijskih vještina te da je mrežna informacijska služba ograničena, ali je zato primijetila pojačano uključivanje Web 2.0 usluga (blog, wiki, forumi).⁵² Na kraju izražava želju da će njezino istraživanje pomoći školskim knjižničarima u stvaranju „hibridnih programa za učenike 21. stoljeća“⁵³.

⁴⁷ Isto, str. 58-59.

⁴⁸ Valenza, J. K. Nav. dj Str. 6. Dostupno na: <https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc3911/m1/10/> (26. 6. 2019.)

⁴⁹ Isto, str. 33, 37-38.

⁵⁰ Isto, 47, 49-50

⁵¹ Isto, str. 155-157.

⁵² Isto, str. 113-115, 121.

⁵³ Isto, str. 126.

5. Istraživanje i rezultati

5.1. Metodologija

S obzirom na iskustva i rezultate dosadašnjih istraživanja mrežnih mjesta školskih knjižnica, može se zaključiti da školske knjižnice jesu svjesne važnosti mrežne prisutnosti, ali da ona nije često na razini trendova mrežnog oblikovanja i ponude informacija, kao ni u skladu sa svojim zadaćama davanja informacija na korištenje i poučavanja učenika te njihovim potrebama. Budući da saznanja o uslugama i sadržajnoj ponudi mrežnih mjesta hrvatskih školskih knjižnica nisu dovoljno zastupljena u literaturi s tematikom školskih knjižnica, ovo istraživanje bavit će se pregledom stanja mrežnih mjesta hrvatskih srednjoškolskih knjižnica. Pritom će naglasak biti na analizi sadržaja mrežnih stranica uz pomoć tablične taksonomije sadržaja na uzorku od 20 najpopularnijih škola na upisima 2019. godine.

5.2. Ciljevi istraživanja

Cilj ovog istraživanja bit će dobiti uvid u aktualno stanje mrežnih mjesta hrvatskih srednjoškolskih knjižnica i utvrditi zastupljenost pojedinih kategorija sadržaja na mrežnim mjestima hrvatskih srednjoškolskih knjižnica.

Pitanja na koja će istraživanje trebati odgovoriti su:

- Kakvo je trenutno stanje mrežnih mjesta hrvatskih srednjoškolskih knjižnica?
- Koje su značajke sadržaja najviše zastupljene na mrežnim mjestima hrvatskih srednjoškolskih knjižnica?
- Koje su kategorije sadržaja (pristup i korištenje informacija, učenje i poučavanje, administracija programa te knjige i čitanje) najviše zastupljene s obzirom na korištenu taksonomiju sadržaja?
- Koji je raspon razvoja mrežnih mjesta hrvatskih srednjoškolskih knjižnica s obzirom na taksonomiju sadržaja? Kreću li se od osnova do srednje razvijenih?
- Koje su mogućnosti za daljnji razvoj mrežnih mjesta?

5.3. Uzorak za istraživanje

Za uzorak koji će se ispitivati izabrane su gimnazije i strukovne škole prema kriteriju popularnosti, odnosno najvećem broju prijava učenika u odnosu na broj mjesta na upisima u srednje škole 2019. godine. Prema podacima iz Ministarstva znanosti i obrazovanja (koji su poslani na pregled temeljem zahtjeva za pristup informacijama) dobiven je uvid u najpoželjnije srednje škole u Hrvatskoj (Prilog 1. Pristup informacijama MZO – prijave u srednje škole 2019.). Treba uzeti u obzir i da su veličina grada u kojem se škola nalazi te kvota upisa igrale ulogu u broju prijava.

Na temelju toga popisa za potrebe ovog istraživanja izrađen je popis od 20 najpoželjnijih srednjih škola (Prilog 2. Popis najpoželjnijih srednjih škola u RH prema MZO). Ministarstvo je ponudilo dvije zasebne tablice razdvojivši srednje strukovne škole od gimnazija pa je kod strukovnih škola na prvom mjestu Prva ekonomska škola Zagreb sa 1064 prijave, a kod gimnazija VII. gimnazija Zagreb sa 1198 prijava. Zbog lakšeg pregleda škola i analize, tablice su objedinjene tako da je uzeto po deset škola iz svake tablice.

Konačan popis srednjih škola kao uzoraka za ispitivanje je u Prilogu 3., a obuhvaća 18 škola jer jedna od školskih knjižnica nema svoje mrežno mjesto ni stranice, a druga ima stranicu bez ijednog podatka. Sve školske knjižnice imaju svoje stranice na mrežnom mjestu škole, a dvanaest tih mrežnih mjesta izrađeno je u CARNET-ovom Sustavu za upravljanje sadržajem (Content Management System - CMS)⁵⁴, dok su preostalih šest izrađene u različitim drugim sustavima za stvaranje mrežnih mjesta.

5.4. Metoda istraživanja

Za potrebe ove analize izrađena je tablica sadržajnih elemenata po uzoru na taksonomiju sadržaja Joyce K. Valenze⁵⁵. Izabrani elementi Valenzine taksonomije mogu se opisati kao osnovni poželjni elementi koje bi školske mrežne stranice trebale obuhvaćati ako se pritom uzmu u obzir temeljne zadaće školske knjižnice –

⁵⁴ Naziva se još i CARNET web za škole i besplatni je alat osmišljen za jednostavno postavljanje i korištenje mrežnih stranica.

⁵⁵ Valenza, J. K. Nav.dj. str. 147-154.

omogućavanje pristupa informacijama, poučavanje, poticanje na čitanje. U skladu s njima, tablice su podijeljene na četiri kategorije⁵⁶ koje je Valenza formirala: pristup i korištenje informacija, učenje i poučavanje, knjige i čitanje te administracija programa.

Kategorija administracija programa predstavlja osnovne informacije o knjižnici koje uključuju podatke o kontaktu, radnom vremenu, osoblju, lokaciji knjižnice, fondu, uslugama, vijestima. Ostale tri kategorije vezuju se uz spomenute temeljne zadaće školske knjižnice.

Kategorija pristup i korištenje informacija obuhvaća dostavljanje informacija korisnicima – pristup mrežnim katalozima i bazama podataka, usluga Pitajte knjižničara, poveznice na referentne izvore, informacije o državnoj maturi i studiranju ili planovima za zapošljavanje, različite poveznice (tražilice, izvori za stvaranje mrežnih stranica, mediji s dopuštenjima autorskih prava za korištenje, izvori i aplikacije s otvorenim pristupom), pristup informacijama koje zadovoljavaju razvojne potrebe tinejdžera.

Kategorija učenje i poučavanje uključuje poučavanje o medijskoj pismenosti, informacijskoj pismenosti, vodiče o etičnom postupanju s informacijama, informacije o sigurnosti na internetu, elemente koji se odnose samo na učenike (poveznice/vodiči za pisanje radova, domaćih zadaća, učenje, istraživačke projekte, savjeti za učenje, učeničko stvaralaštvo, izvannastavne aktivnosti) i one koji se odnose samo na nastavnike (profesionalni izvori za nastavnike, knjižničare, izvori i alati za nastavu, poveznice na kurikule, ishode učenja, zakone, stručno usavršavanje – časopisi, istraživanja, aktivnosti, mogućnosti i upute za profesionalno društveno umrežavanje, knjižnične usluge za nastavno osoblje).

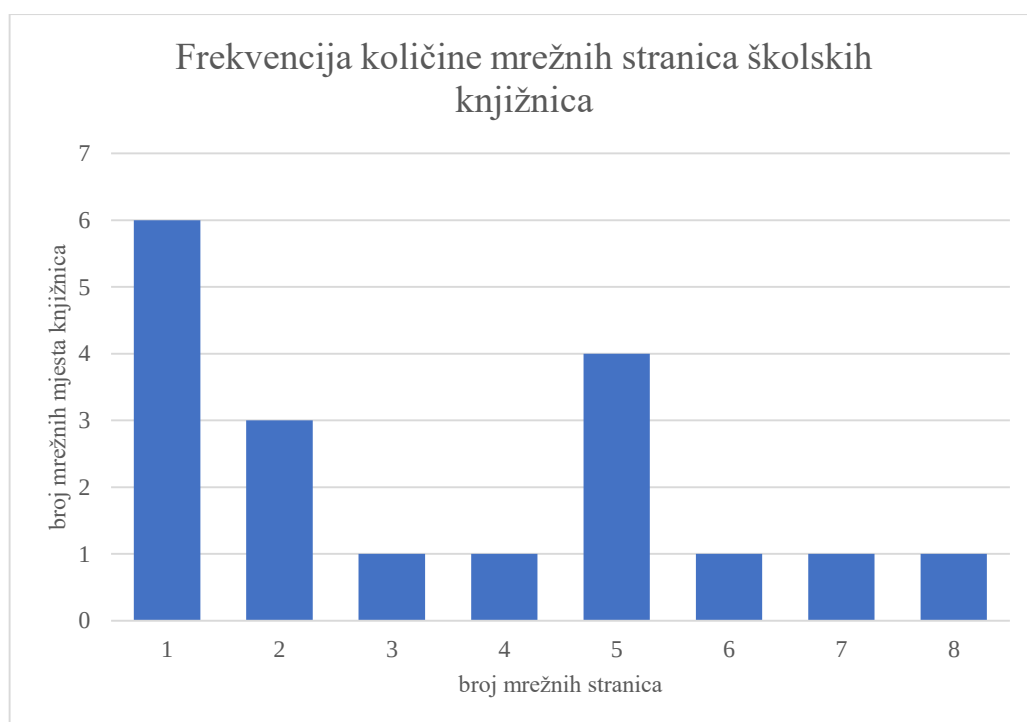
Kategorija knjige i čitanje sadrži informacije vezane uz knjige - popis nove građe u knjižnici, popisi lektire, preporuke za čitanje, učeničke preporuke za čitanje, recenzije i sl., savjeti za izbor knjige za čitanje, online rasprave o knjigama, školski klub čitatelja, poveznice na baze podataka vezane uz knjige, natjecanja u čitanju, poveznice na mrežne stranice pisaca.

⁵⁶ Valenza, J. K. Nav.dj. str. 57.

Za svaki od elemenata prisutnost je bilježena znakom „+“ ili brojem koji označava konkretnu značajku određenog elementa. Ukoliko se element nije pojavio ostavljena je praznina.

5.5. Rezultati analize mrežnih stranica srednjoškolskih stranica

Nakon što je ustanovljeno da se od dvadeset srednjoškolskih knjižnica njih osamnaest nalazi na mreži, provjereno je koliko mrežnih stranica pojedina srednjoškolska knjižnica ima, a rezultati su vidljivi u grafikonu 1.:

Grafikon 1. Frekvencija količine mrežnih stranica na mrežnim mjestima srednjoškolskih knjižnica

Trećina knjižnica ima samo jednu mrežnu stranicu s podacima, a nešto manje od četvrtine knjižnica ima ih pet. Raspon broja mrežnih stranica kreće se od jedne do osam, pri čemu tek jedna srednjoškolska knjižnica ima osam mrežnih stranica na mrežnom mjestu.

Pregled po četirima kategorijama pokazuje da je na mrežnim stranicama srednjoškolskih knjižnica najveća pojavnost značajki zastupljena u kategoriji administracija programa što govori da je većina srednjoškolskih knjižnica prepoznala

važnost predstavljanja osnovnih informacija o knjižnici. U Prilogu 4. Analiza sadržaja mrežnih stranica može se vidjeti disperzija pojavnosti svih značajki. Također je razvidno da ostale tri kategorije imaju daleko manju pojavnost značajki te da je to područje na kojem postoji veliki potencijal za napredak.

U kategoriji „Administracija programa“ od 17 značajki nijedna nije bila zastupljena u cijelosti. Najveću pojavnost imala je značajka „Informacije o knjižničaru“ u kojoj se barem jedna od informacija o knjižničaru – ime, sprema ili poslovi – pojavila 14 puta ili u 77% slučajeva. Odmah nakon te značajke pokazala se čestom i značajka „Radno vrijeme“ čija se pojavnost očitovala 13 puta ili u 72% slučaja. Pojavnost od preko 60% imale su još značajke „Informacije za kontakt“, „Prostor“ i „Pravila knjižnice“. Ovi rezultati pokazuju da većina srednjoškolskih knjižnica smatra te podatke neophodnima. Neočekivano, značajka „Informacije o knjižničnoj građi“ ne doživljava se tako, o čemu govori frekvencija pojavnosti od 8 puta ili 44 %. Još se rjeđe pojavljuju sve ostale značajke što je vidljivo u Tablici I. Značajka „Kurikul/plan i program rada knjižnice“ jako je slabo zastupljena, a za pretpostaviti je da je tome razlog uključenost tih dokumenata srednjoškolske knjižnice u školski kurikulum te plan i program rada škole. Pet značajki, među kojima i značajke „Ankete“ te „Formulari za preporuku nabavke građe/resursa“, ne pojavljuju se ni na jednoj mrežnoj stranici analiziranih srednjoškolskih knjižnica.

Tablica I. Administracija programa

R.br.	Značajke	Frekvencija (postotak) /18
1.	Informacije za kontakt (1. e-mail, 2. telefon)	12 (66 %)
2.	Radno vrijeme	13 (72 %)
3.	Informacije o knjižničaru (1. ime, 2. sprema, 3. poslovi)	14 (77 %)
4.	Prostor – 1. tekst, 2. tlocrt knjižnice, 3. slika	12 (66 %)
5.	Izjava o misiji knjižnice (cilj, zadaća)	4 (22 %)
6.	Kurikulum/plan i program rada knjižnice	1 (5,5 %)
7.	Pravila knjižnice (1.posudba, 2. korištenje knjižnice, 3. pravilnik)	11 (61 %)
8.	Informacije o knjižničnoj građi	8 (44 %)

9.	Informacije o knjižničnim resursima (računala i sl.)	4 (22 %)
10.	Oprema za posudbu	0 (0 %)
11.	Najčešće postavljana pitanja	0 (0 %)
12.	Knjižnični kalendar	1 (5,5 %)
13.	Vijesti iz knjižnice	6 (33 %)
14.	Materijali za promociju knjižnice – 1. posteri, letci, straničnici; 2. Facebook; 3. ppt, 4. Instagram	3 (16 %)
15.	Izvješća o radu	0 (0 %)
16.	Formulari za preporuku nabavke građe/resursa	0 (0 %)
17.	Ankete – o zadovoljstvu korisnika, čitanju	0 (0 %)
18.	Drugo? 1. opis knjižnične djelatnosti; 2. povijest knjižnice; 3. poveznica na profil knjižnice na knjižničari.hr; 4. zakoni o knjižnicama; 5. povijest školskih knjižnica	

U kategoriji „Pristup i korištenje informacija“ frekvencija značajki koje su se javljale znatno je manja, točnije postotak pojavnosti ni kod jedne značajke nije prešao 30 %. Rezultati u Tablici I. pokazuju kako se u ovoj kategoriji ističu dvije značajke: „Mrežni katalog šk. knjižnice“ koji je naveden na pet mrežnih mjesta srednjoškolskih knjižnica ili u 28 % slučajeva, i „Poveznice na referentne izvore“ koje se pojavljuju četiri puta, odnosno u 22 % slučajeva. Premda frekvencija ovih značajki nije na poželjnoj razini, njihova prisutnost pokazuje naznake razvoja informacijskih usluga na mreži. Uslugu „Pitaj knjižničara“ koju nudi školski knjižničar ponudila je samo jedna školska knjižnica iako nije bila pod tim nazivom, a poveznicu na udaljenu uslugu ponudile su tek dvije knjižnice. Devet značajki kategorije „Pristup i korištenje informacija“ nije navedeno ni na jednoj mrežnoj stranici srednjoškolskih knjižnica, a većina njih su različite poveznice. Pritom je za značajku „Pretplate na baze podataka“ najvjerojatnije da je nema jer većina školskih knjižnica nema dovoljno sredstava koji se radije koriste za nabavu tiskane građe. Neke od poveznica poput onih vezanih uz vijesti ili informacije grada su kod pregleda mrežnih mjesta škola zamijećene na ostalim

mrežnim stranicama škole, a ne kao dio mrežnih stranica knjižnice. To može značiti da se te poveznice ne smatraju vezanima uz školske knjižnice. Srednje škole imaju obvezu informirati učenike o državnoj maturi pa je poveznice na portale s informacijama o državnoj maturi moguće pronaći na mrežnim mjestima škola, često s istaknutom podstranicom o maturi.

Tablica II. Pristup informacijama i njihovo korištenje

R.br.	Značajke	Frekvencija (postotak)/18
1.	Mrežni katalog šk. knjižnice	5 (28 %)
2.	Mrežni katalog drugih knjižnica	2 (11 %)
3.	Skupni katalozi	1 (5,5 %)
4.	Pretplata na baze podataka	0 (0 %)
5.	Pitaj knjižničara (interna usluga)	1 (5,5 %)
6.	Pitaj knjižničara - poveznica na udaljenu uslugu	2 (11 %)
7.	Zbirke poveznica (pathfinders)	0 (0 %)
8.	Popis časopisa	3 (16 %)
9.	Poveznice na referentne izvore	4 (22 %)
10.	Poveznice na portale s vijestima	0 (0 %)
11.	Poveznice na informacije grada, županije	0 (0 %)
12.	Informacije o 1. državnoj maturi, 2. planovima za studiranje	2 (11%)
13.	Informacije o planovima za zapošljavanje	0 (0 %)
14.	Pristup informacijama vezanim uz razvojne potrebe tinejdžera (prehrana, zlostavljanje, sigurnost, ljepota)	1 (5,5 %)
15.	Poveznice na besplatne mrežne alate za pretraživanje (Google Scholar, Bing...)	0 (0 %)
16.	Poveznice na izvore za stvaranje mrežnih stranica (blog, wiki, WIX, WordPress)	0 (0 %)

17.	Poveznice na medije s dopuštenjima autorskih prava za korištenje (pr. Freepik)	0 (0 %)
18.	Poveznice na izvore i aplikacije s otvorenim pristupom (pr. OpenOffice)	0 (0 %)
19.	Nešto drugo? 1.korisne poveznice	2 (11 %)

Kategorija „Učenje i poučavanje“ pokazala se kao ona s najmanje zastupljenih značajki gdje nijedna od njih nije prelazila 20 % pojavnosti. Ova je kategorija podijeljena na tri dijela s obzirom na vrstu korisnika. U dijelu koji obuhvaća sve korisnike javljaju se po dva puta (ili u 11 % slučajeva) značajke „Poučavanje o informacijskoj pismenosti“ i „Informacije o sigurnosti na internetu“ što pokazuje naznake shvaćanja korištenja mrežnih stranica u svrhu poučavanja o informacijskoj pismenosti. Dio koji se odnosi na učenike pokazuje pojavnost značajke „Poveznice / vodiči za pisanje radova, domaćih zadaća, učenje, istraživačke projekte“ u 16 % slučajeva, kao i značajka „Profesionalni izvori za nastavnike, knjižničare“ u dijelu koji se odnosi na nastavnike. Od ukupno šesnaest značajki, devet ih nije uopće zastupljeno što se, u konačnici, može protumačiti kao jako slaba posvećenost učenju i poučavanju korisnika u mrežnom okruženju.

Tablica III. Učenje i poučavanje

R.br.	Značajke / Škola	Frekvencija (postotak)/18
	Svi korisnici	
1.	Poučavanje o medijskoj pismenosti (alati, tutorijali. bonton...)	1 (5,5 %)
2.	Poučavanje o informacijskoj pismenosti (traženje, vrednovanje, analiza informacija)	2 (11 %)
3.	Vodič o etičnom postupanju s informacijama/autorskim pravima	0 (0 %)
4.	Informacije o sigurnosti na internetu	2 (11 %)
5.	Poveznice na istraživanja o utjecaju knjižnica na uspjeh učenika	0 (0 %)

	Učenici	
6.	Poveznice/vodiči za pisanje radova, domaćih zadaća, učenje, istraživačke projekte	3 (16 %)
7.	Savjeti za učenje	0 (0 %)
8.	Učeničko stvaralaštvo	0 (0 %)
9.	Izvannastavne aktivnosti	1 (5,5 %)
10.	Drugo? Knjižnični projekti	1 (5,5 %)
	Nastavnici	
11.	Profesionalni izvori za nastavnike, knjižničare	3 (16 %)
12.	Izvori i alati za nastavu	0 (0 %)
13.	Poveznice na kurikulume, ishode učenja, zakone	0 (0 %)
14.	Stručno usavršavanje – časopisi, istraživanja, aktivnosti	1 (5,5 %)
15.	Mogućnosti i upute za profesionalno društveno umrežavanje	0 (0 %)
16.	Knjižnične usluge za nastavno osoblje	0 (0 %)

Kategorija „Knjige i čitanje“, čiji su rezultati prikazani u Tablici IV., također ima slabu frekvenciju značajki. Osim značajke „Poveznice na besplatne e-knjige“ koja je imala pojavnost od 28 % ili frekvenciju od 5 pojavljivanja, sve ostale značajke pojavile su se manje od 5 puta, odnosno ispod 20 %. Poveznica na besplatne e-knjige najčešće je bio portal eLektire koji je pokrenut suradnjom Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, CARNET-a i izdavačke kuće Bulaja naklada.⁵⁷ Iznenadujuće je da samo tri srednjoškolske knjižnice ili njih 16 % navode popise lektire koje su najveći dio njihovog fonda. Od jedanaest značajki u ovoj kategoriji, njih pet nije se pojavilo ni na jednoj od mrežnih stranica srednjoškolskih knjižnica. No, zanimljivo je da su se pojavile neke značajke koje nisu predviđene kao što su izreke o knjigama ili popis knjiga kojima su autori nastavnici škole, iako svaka od njih samo jedanput ili dvaput.

⁵⁷ Usp. eLektire.skole.hr. Dostupno na: <http://lektire.skole.hr/> (20. 9. 2019.)

Tablica IV. Knjige i čitanje

R.br.	Značajke / Škola	Frekvencija (postotak)/18
1.	Popis nove građe u knjižnici	1 (5,5 %)
2.	Popisi lektire	3 (16 %)
3.	Poveznice na besplatne e-knjige (pr. e-lektire)	5 (28 %)
4.	Preporuke za čitanje	0 (0 %)
5.	Učeničke preporuke za čitanje, recenzije i sl.	0 (0 %)
6.	Savjeti za izbor knjige za čitanje	0 (0 %)
7.	Online rasprave o knjigama (pr. Goodreads)	1 (5,5 %)
8.	Školski klub čitatelja	0 (0 %)
9.	Poveznice na baze podataka vezane uz knjige (pr. Novelist, Najbolje knjige)	1 (5,5 %)
10.	Natjecanja u čitanju	0 (0 %)
11.	Poveznice na mrežne stranice pisaca	0 (0 %)
12.	Drugo? 1. posebne zbirke 2. izreke o knjigama, 3. Poveznice na stranice o knjigama, 4. knjige nastavnika škole	5 (28 %)

6. Zaključak

Na temelju postavljenih ciljeva istraživanja određena je pojavnost svih značajki sadržaja prema izrađenoj taksonomiji sadržaja koja je podijeljena u četiri kategorije. Sadržajnom analizom dvadeset najpopularnijih srednjoškolskih knjižnica dobio se pregled trenutnog stanja mrežnih mjesta hrvatskih srednjoškolskih knjižnica. S obzirom na to da analiza pokazuje kako se od ukupno 61 značajke u taksonomiji javlja samo sedam značajki s frekvencijom većom 30 % na mrežnim mjestima hrvatskih srednjoškolskih knjižnica, stanje je daleko od dobrog. K tome, svih sedam značajki je vezano uz osnovne informacije o knjižnici. Raspon količine mrežnih stranica kreće se od ponešto razgranatih mrežnih mjesta do onih sa samo jednom stranicom koje nemaju ni najosnovnije informacije, ili pak nemaju stranicu uopće.

S obzirom na način života današnjih mladih i njihovu konstantnu umreženost, može se reći da mrežne stranice hrvatskih srednjoškolskih knjižnica ne prate trendove i ne idu u korak s razvojem informacijskog društva. Ne nude ništa više od osnovnih tradicionalnih usluga, a svojim korisnicima ne pomažu u potrazi za informacijama, niti nude kakve alate za upravljanje njima. To pokazuju i najzastupljenije značajke sadržaja „Informacije o knjižničaru“ i „Radno vrijeme“ koje su se pojavile u više od 70 % mrežnih stranica, te značajke „Informacije za kontakt“, „Prostor“ i „Pravila knjižnice“ s pojavnosti od preko 60 %.

Najzastupljenijom kategorijom značajki s obzirom na korištenu taksonomiju sadržaja pokazala se kategorija Administracija programa što pokazuje da školski knjižničari mrežne stranice knjižnica smatraju mjestom na kojem korisnici trebaju dobiti osnovne informacije za kontakt kako bi sve ostale informacije tražili direktno u školskoj knjižnici.

Iako je prošlo već više od dvadeset godina kako postoji internet, školski knjižničari još uvijek ne daju previše važnosti mrežnim stranicama školske knjižnice. Na njima se mogu naći većinom najosnovnije informacije, a tek poneko mrežno mjesto nudi i nešto više vezano uz područja učenja, pružanja informacija i poticanja čitanja. Neki od mogućih pomaka u razvoju mrežnih stranica školskih knjižnica su:

- planski i sustavno pristupiti razvoju mrežnih stranica,
- izraditi početnu stranicu koja će sadržavati najrelevantnije značajke kao što radno vrijeme, podaci o kontaktu, vodič kroz knjižnicu, misiju knjižnice, informacije o knjižničnoj građi, pravila korištenja knjižnice i posudbe, vijesti iz knjižnice i dr.,
- ponuditi korisnicima bolji pristup informacijama u smislu omogućivanja usluga „Pitaj knjižničara“, stvaranja popisa poveznica, informiranja o specifičnim temama (fakulteti, matura, zapošljavanje, razvojne potrebe tinejdžera),
- stvoriti prostor za poučavanje informacijske i medijske pismenosti, ponuditi korisnicima poveznice, vodiče, alate i izvore za lakše učenje, odnosno pripremu nastave,
- omogućiti korisnicima pristup većem broju informacija o knjigama uz pomoć poveznica na besplatne e-knjige, stranice s recenzijama knjiga, preporuka za čitanje, savjeta za izbor knjiga i dr. te i na taj način poticati kulturu čitanja,
- uvesti mogućnost korisničkog vrednovanja i dijeljenja sadržaja.

S obzirom na ova saznanja neophodno je temeljito posvetiti se osvještavanju školskih knjižničara o potrebi izrade kvalitetnih mrežnih stranica. Samo takve stranice zadovoljit će potrebe korisnika koji trebaju informacije dostupne na jednostavan, brz i pristupačan način.

7. Literatura

1. Chow, A. S. ... et al. How Usable Are School Library Websites? A Random Sample from All Fifty States. // Journal of Research on Libraries & Young Adults 7 (2016). Str. 3. Dostupno na: <http://www.yalsa.ala.org/jrly/2016/06/how-usable-are-school-library-websites-a-random-sample-from-all-fifty-states/> (11. 8. 2019.)
2. Clyde, L. A. School library Web sites: 1996. - 2002. // The Electronic Library. 22, 2 (2004). Str. 158-167. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/220677145_School_library_Web_sites_1996-2002 (25. 6. 2019.)
3. Dukić, Z. Školske knjižnice u virtualnom prostoru : od mrežne stranice do virtualne stranice učenja. // 24. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske : zbornik radova, Zagreb : AZOO, 2012. str. 23-32. Dostupno na: <http://library.foi.hr/knjige/knjiga1.aspx?C=1948&broj=1&stranica=00025> (18. 5. 2019.)
4. Faletar, S; Golub, K; Sudarević, A. Smjernice za izradu mrežnih stranica školskih knjižnica: usporedba hrvatskih i stranih primjera. // Zbornik radova 14. proljetne škole školskih knjižničara, Crikvenica 2002. Rijeka: Ministarstvo prosvjete i sporta RH: Zavod za unapređenje školstva: Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2003. Str. 75-89. Dostupno na: <http://library.foi.hr/knjige/knjiga1.aspx?C=1938&grupa=P%8A%8AKRH&vrsta=ZBI&H=proljetna-skola> (8. 9. 2019.)
5. Filozofski fakultet u Zagrebu // Internet Archive: Wayback Machine, 26. 9. 2004. Dostupno na: <http://web.archive.org/web/20040926134014/http://www.ffzg.hr:80/> (20. 5. 2019.)
6. Gorman, M. Postojana knjižnica : tehnologija, tradicija i potraga za ravnotežom. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2006.
7. Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, cop. 2019. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=66413> (15.5.2019.)

8. IFLA School Library Guidelines. 2015. // International Federation of Library Associations. Dostupno na: <https://www.ifla.org/publications/node/9512%20> (15. 5. 2019.)
9. Joyce, Alita; Nielsen Jakob. Teenager's UX: Designing for Teens. 2019. // Nielsen Norman Group. Dostupno na: <https://www.nngroup.com/articles/usability-of-websites-for-teenagers/> (5. 5. 2019.)
10. Jurkowski, O. School Library Website Components. // TechTrends: Linking Research and Practice to Improve Learning, 48, 6 (2004), str. 56-60. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/248115187_School_library_website_components (26. 6. 2019.)
11. Kotler, P., Keller, K. L., Martinović, M. Upravljanje marketingom. Zagreb: Mate, 2014.
12. Nix, E. The World's First Web Site. 2016. // History. Dostupno na: <https://www.history.com/news/the-worlds-first-web-site> (18.5.2019.)
13. Potter, N. The library marketing toolkit. London : Facet Publishing, 2012. str. XIV. Pavičić, J., Alfirević, N., Aleksić, LJ., Marketing i menadžment u kulturi i umjetnosti. Zagreb, Masmedia, 2006., str. 191.
14. Sabolović Krajina, D. Promocija knjižnice – koristimo li dovoljno pružene šanse. // Hrvatsko knjižničarsko društvo, Rijeka, 5. okrugli stol: knjižnice i suvremeni menadžment, 22. 3. 2013.
15. Serdarević, T. Informacijske usluge na mrežnim stranicama srednjoškolskih knjižnica: diplomski rad.
16. Stričević, I.; Stropnik, A.; Sutton, Lj. Google knjižničari za Google tinejdžere – Predstavljanje stranica za mlade na mrežnim stranicama Knjižnica grada Zagreba // Slobodni pristup informacijama: 7. i 8. okrugli stol: Knjižnice i intelektualno vlasništvo ; Mladi i pravo na osobni razvoj / Horvat, Aleksandra ; Bučević Sanvincenti, Loris (ur.). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009. str.
17. Stropnik, A. Knjižnica za nove generacije : virtualni sadržaji i usluge za mlade. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2013.

18. Total number of websites. // Internet live Stats. 2019. Dostupno na:
<https://www.internetlivestats.com/total-number-of-websites/> (18.5.2019.)
19. Valenza, J; Simpson, C. Discovering a descriptive taxonomy of attributes of exemplary school library websites : Thesis/dissertation // UNT Digital Library. [Denton, Tex.] : University of North Texas, 2007. Dostupno na:
<https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc3911/m1/10/> (26. 6. 2019.)
20. Zadar: Sveučilište u Zadru, 2015. Dostupno na:
https://bib.irb.hr/datoteka/755085.Informacijske_usluge_na_mreznim_stranica_ma_srednjoskolskih_knjiznica.pdf (23. 6. 2019.)

8. Prilozi

Prilog 1.

Pristup informacijama MZO – prijave u srednje škole 2019. godine

Gimnazije

R.br.	Županija	Škola	Program	Prijava	Kvota
1.	Grad Zagreb	VII. gimnazija Zagreb	Opća gimnazija (320104) 4 g.	1198	156
2.	Grad Zagreb	X. gimnazija Ivan Supek Zagreb	Opća gimnazija (320104) 4 g.	1187	156
3.	Grad Zagreb	Gornjogradska gimnazija Zagreb	Opća gimnazija (320104) 4 g.	1142	182
4.	Grad Zagreb	II. gimnazija Zagreb	Opća gimnazija (320104) 4 g.	1089	156
5.	Grad Zagreb	V. gimnazija Zagreb	Prirodoslovno-matematička gimnazija (320204) 4 g.	1008	182
6.	Grad Zagreb	IX. gimnazija Zagreb	Opća gimnazija (320104) 4 g.	876	130
7.	Grad Zagreb	XI. gimnazija Zagreb	Opća gimnazija (320104) 4 g.	835	104
8.	Splitsko-dalmatinska	IV. gimnazija Marko Marulić Split	Opća gimnazija (320104) 4 g.	817	144
9.	Splitsko-dalmatinska	II. gimnazija Split	Jezična gimnazija (320304) 4 g.	758	144
10.	Grad Zagreb	IV. gimnazija Zagreb	Jezična gimnazija (320304) 4 g.	663	104

Strukovne škole

R.br.	Županija	Škola	Program	Prijava	Kvota
1.	Grad Zagreb	Prva ekonomska škola Zagreb	Ekonomist (060724) 4 g.	1064	260
2.	Grad Zagreb	Druga ekonomska škola Zagreb	Ekonomist (060724) 4 g.	870	130
3.	Grad Zagreb	Hotelijsko-turistička škola u Zagrebu Zagreb	Hotelijsko-turistički tehničar (070104) 4 g.	777	156
4.	Grad Zagreb	I. tehnička škola Tesla Zagreb	Elektrotehničar (040104) 4 g.	725	208
5.	Grad Zagreb	Treća ekonomska škola Zagreb	Ekonomist (060724) 4 g.	616	130
6.	Grad Zagreb	Tehnička škola Ruđera Boškovića Zagreb	Tehničar za računalstvo (041624) 4 g.	598	130
7.	Grad Zagreb	Škola za cestovni promet Zagreb	Tehničar cestovnog prometa (140204) 4 g.	595	104
8.	Splitsko-dalmatinska	Ekonomska i upravna škola Split	Ekonomist (060724) 4 g.	577	120
9.	Grad Zagreb	Škola za medicinske sestre Mlinarska Zagreb	Medicinska sestra opće njege/medicinski tehničar opće njege (241004) 5 g.	560	104
10.	Grad Zagreb	Škola za medicinske sestre Vinogradska Zagreb	Medicinska sestra opće njege/medicinski tehničar opće njege (241004) 5 g.	520	104

Prilog 2.

Popis 20 najpoželjnijih srednjih škola u RH 2019. godine (podatci MZO)

R.br.	Naziv škole	Broj prijava
1.	VII. gimnazija Zagreb	1198
2.	X. gimnazija Ivan Supek Zagreb	1187
3.	Gornjogradska gimnazija Zagreb	1142
4.	II. gimnazija Zagreb	1089
5.	Prva ekonomska škola Zagreb	1064
6.	V. gimnazija Zagreb	1008
7.	IX. gimnazija Zagreb	876
8.	Druga ekonomska škola Zagreb	870
9.	XI. gimnazija Zagreb	835
10.	IV. gimnazija Marko Marulić Split	817
11.	Hotelijersko-turistička škola u Zagrebu Zagreb	777
12.	II. gimnazija Split	758
13.	I. tehnička škola Tesla Zagreb	725
14.	IV. gimnazija Zagreb	663
15.	Treća ekonomska škola Zagreb	616
16.	Tehnička škola Ruđera Boškovića Zagreb	598
17.	Škola za cestovni promet Zagreb	595
18.	Ekonomska i upravna škola Split	577
19.	Škola za medicinske sestre Mlinarska Zagreb	560
20.	Škola za medicinske sestre Vinogradska Zagreb	520

Prilog 3.

Uzorak srednjih škola za analizu

R.br.	Naziv škole	Broj prijava	URL škole i datum pristupa
1.	VII. gimnazija Zagreb	1198	http://gimnazija-sedma-zg.skole.hr/skola/knjiznica (3. 9. 2019.)
2.	X. gimnazija Ivan Supek Zagreb	1187	https://deseta-gimnazija.hr/?page_id=526 (3. 9. 2019.)
3.	Gornjogradska gimnazija Zagreb	1142	http://gimnazija-gornjogradska-zg.skole.hr/knjiznica (3. 9. 2019.)
4.	II. gimnazija Zagreb	1089	http://www.gimnazija-druga-zg.skole.hr/knjiznica.html (3. 9. 2019.)
5.	Prva ekonomska škola Zagreb	1064	http://www.ss-prva-ekonomska-zg.skole.hr/skola/knjiznica (4. 9. 2019.)
6.	V. gimnazija Zagreb	1008	http://www.petagimnazija.hr/knjiznica/ (4. 9. 2019.)
7.	XI. gimnazija Zagreb	835	http://gimnazija-jedanaesta-zg.skole.hr/skola/knjiznica/ (4. 9. 2019.)
8.	IV. gimnazija Marko Marulić Split	817	http://gimnazija-cetvrta-mmarulic-st.skole.hr/skola/knjiznica (4. 9. 2019.)
9.	Hotelijersko-turistička škola u Zagrebu Zagreb	777	http://ss-hotelijersko-turisticka-zg.skole.hr/skola/knjiznica/ (6. 9. 2019.)
10.	II. gimnazija Split	758	http://gimnazija-druga-st.skole.hr/skola/knjiznica/ (6. 9. 2019.)
11.	I. tehnička škola Tesla Zagreb	725	http://www.ss-prva-tehnicka-tesla-zg.skole.hr/knjiznica (6. 9. 2019.)

12.	IV. gimnazija Zagreb	663	http://www.gimnazija-cetvrta-zg.skole.hr/skola/knjiznica/ (6. 9. 2019.)
13.	Treća ekonomska škola Zagreb	616	http://www.ss-treca-ekonomska-zg.skole.hr/skola/knjiznica/ (6. 9. 2019.)
14.	Tehnička škola Ruđera Boškovića Zagreb	598	http://www.tsrp.hr/skolska-knjiznica/ (6. 9. 2019.)
15.	Škola za cestovni promet Zagreb	595	http://www.scp.hr/skolska-knjiznica-4.html (6. 9. 2019.)
16.	Ekonomska i upravna škola Split	577	http://ss-ekonomskaiupravna-st.skole.hr/skola/knjiznica/ (6. 9. 2019.)
17.	Škola za medicinske sestre Mlinarska Zagreb	560	http://www.mlinarska.hr/content/knjiznica (6. 9. 2019.)
18.	Škola za medicinske sestre Vinogradska Zagreb	520	http://www.skolamedvinogradska.hr/Info-Knjiznica (6. 9. 2019.)

Prilog 4.

Tablice analize mrežnih mjesta školskih knjižnica

Indikator zastupljenosti: znak plus (+) ili zadani broj gdje postoji značajka, praznina gdje je nema.

Tablica I. Administracija programa

R.br.	Značajke / Škola	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	Σ
19.	Informacije za kontakt (1. e-mail, 2. telefon)	2	2			1, 2	1, 2		2			2	1, 2	1, 2	1, 2	2	1, 2		1	12
20.	Radno vrijeme	+	+	+	+		+	+		+		+	+	+		+	+		+	13
21.	Informacije o knjižničaru (1. ime, 2. sprema, 3. poslovi)	1, 2	1, 2		1, 2		1		1		1, 2, 3	1, 2	1, 2	1, 2	1, 2	1, 2	1, 2	1, 2	1	14
22.	Prostor – 1. tekst, 2. tlocrt knjižnice, 3. slika	1, 3	1, 3	1, 3	1, 3	3					1, 3	1	1, 3		1, 3	1, 3	1, 3	3		12
23.	Izjava o misiji knjižnice (cilj, zadaća)										+	+			+			+		4
24.	Kurikul/plan i program rada knjižnice					+														1
25.	Pravila knjižnice (1. posudba, 2. korištenje knjižnice, 3. pravilnik)	2, 3			1, 2	2, 3			3			3	1, 2, 3	1, 3	3	1		2	3	11
26.	Informacije o knjižničnoj građi	+	+	+		+					+				+	+	+			8
27.	Informacije o knjiž. resursima (računala i sl.)											+	+			+	+			4
28.	Oprema za posudbu																			
29.	Najčešće postavljana pitanja																			
30.	Knjižn. kalendar					+														1
31.	Vijesti iz knjižnice					+			+		+			+	stare	+		+	stare	6
32.	Materijali za promociju knjižnice – 1. posteri, letci, stranicnici; 2. Facebook; 3. ppt, 4. poveznica na profil knjižnice na knjižničari.hr 5. Instagram,	2									3, 4						5			3
33.	Izvješća o radu																			
34.	Formulari za preporuku nabavke građe/resursa																			
35.	Ankete – o zadovoljstvu korisnika, čitanju																			
36.	Drugo? 1. opis knjiž. djelatnosti; 2. povijest knjižnice; 3. zakoni o knjižnicama; 4. povijest školskih knjižnica	1, 3		1, 2	4								3	1, 2	1			1		11

Tablica II. Pristup informacijama i njihovo korištenje

R.br.	Značajke / Škola	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	Σ
20.	Mrežni katalog šk. knjižnice	+			+			+			+				+					5
21.	Mrežni katalog drugih knjižnica												+		+					2
22.	Skupni katalozi														+					1
23.	Pretplate na baze podataka																			
24.	Pitaj knjižničara (interna usluga)												+							1
25.	Pitaj knjižničara - poveznica na udaljenu uslugu				+			+												2
26.	Zbirke poveznica (pathfinders)																			
27.	Popis časopisa	+													+		+			3
28.	Poveznice na referentne izvore				+			+							+		+			4
29.	Poveznice na portale s vijestima																			
30.	Poveznice na informacije grada, županije	+																		
31.	Informacije o 1. državnoj maturi, 2. planovima za studiranje							1							1					2
32.	Informacije o planovima za zapošljavanje																			
33.	Pristup informacijama vezanim uz razvojne potrebe tinejdžera (prehrana, zlostavljanje, sigurnost, ljepota)				+															1
34.	Poveznice na besplatne mrežne alate za pretraživanje (Google Scholar, Bing...)																			
35.	Poveznice na izvore za stvaranje mrežnih stranica (blog, wiki, WIX, WordPress)																			
36.	Poveznice na medije s dopuštenjima autorskih prava za korištenje (pr. Freepik)																			
37.	Poveznice na izvore i aplikacije s otvorenim pristupom (pr. OpenOffice)																			
38.	Nešto drugo? 1.korisne poveznice	1														1				2

Tablica III. Učenje i poučavanje

R.br.	Značajke / Škola	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	Σ
	Svi korisnici																			
17.	Poučavanje o medijskoj pismenosti (alati, tutorijali, bonton...)														+					1
18.	Poučavanje o informacijskoj pismenosti (traženje, vrednovanje, analiza informacija)										+					+				2
19.	Vodič o etičnom postupanju s informacijama/ autor.pravima																			
20.	Informacije o sigurnosti na internetu					+									+					2
21.	Poveznice na istraživanja o utjecaju knjižnica na uspjeh učenika																			
	Učenici																			
22.	Poveznice/vodiči za pisanje radova, domaćih zadaća, učenje, istraživačke projekte					+		+							+					3
23.	Savjeti za učenje																			
24.	Učeničko stvaralaštvo																			
25.	Izvanastavne aktivnosti													+						1
26.	Drugo? Knjižnični projekti															+				1
	Nastavnici																			
27.	Profesionalni izvori za nastavnike, knjižničare					+				+			+							3
28.	Izvori i alati za nastavu																			
29.	Poveznice na kurikule, ishode učenja, zakone																			
30.	Stručno usavršavanje – časopisi, istraživanja, aktivnosti 1. Hrčak					1														1
31.	Mogućnosti i upute za profesionalno društveno umrežavanje																			
32.	Knjižnične usluge za nastavno osoblje																			

Tablica IV. Knjige i čitanje

R.br.	Značajke / Škola	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	Σ
13.	Popis nove građe u knjižnici							+												1
14.	Popisi lektire							+		+						+				3
15.	Preporuke za čitanje																			
16.	Poveznice na besplatne e-knjige (pr. e-lektire)	+	+		+									+		+				5
17.	Učeničke preporuke za čitanje, recenzije i sl.																			
18.	Savjeti za izbor knjige za čitanje																			
19.	Online rasprave o knjigama 1. Goodreads							1												1
20.	Školski klub čitatelja																			
21.	Poveznice na baze podataka vezane uz knjige (pr. Novelist, Najbolje knjige)							+												1
22.	Natjecanja u čitanju																			
23.	Poveznice na mrežne stranice pisaca																			
24.	Drugo? 1. posebne zbirke 2. izreke o knjigama, 3. Poveznice na stranice o knjigama, 4. knjige nastavnika škole		1											2, 3	2			4		5